

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Sendt med e-post til postmottak@kud.dep.no

Oslo, den 26. mars 2021

Innspill til gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet mv. i norsk rett

Gramo viser til Kulturdepartementets invitasjon av 21. desember 2021 til å komme med innspill i forbindelse med Norges gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet (DSM) mv. i norsk rett.

Gramo er en kollektiv rettighetsforvaltningsorganisasjon for norske og utenlandske produsenters og utøvende kunstners rettigheter i lydopptak (fonogram). Uformelt kaller vi oss for en «tomannsbolig» som skal virke til det beste for våre rettighetshaveres felles kollektive økonomiske rettighetsinteresser.

Utenfor Gramos virkeområde kan våre to rettighetshavergrupper ha ulike interesser. Derfor vil vi i dette høringsinnspillet kun konsentrere oss om det som er mest sentralt for Gramo å gi innspill på - og som ikke berører evt. interessemotsetninger hos våre rettighetshavere.

Det er for øvrig en klar felles rettighetsinteresse at Gramo allerede har, og ønsker å ha, en rolle som kollektiv rettighetsforvalter når dette er hensiktsmessig (mandater/avtalelisens og tvangslisens). Gramo kan være et supplerende klareringsorgan for delingstjenester som omfattes av direktivets artikkel 17.

I siste del av innspillet vårt vil vi kort orientere om hvordan Gramo ønsker å rigge seg som en kollektiv rettighetsforvaltningsorganisasjon sett i lys av både DSM-direktivet og direktiv om kollektiv rettighetsforvaltning (CRM). Dette mener vi har betydning for ansvarsfritaksbestemmelsene i DSM-direktivets artikkel 17 pkt. 4.

Gramos rettighetshaveres kollektive rettigheter blir også forvaltet av forvaltningsorganisasjonen Norwaco. Vi viser til og støtter Norwacos høringsinnspill vedr. spørsmålene 6 - 10, 12 - 14, 16, 26, 40 – 43 og 72. For ordens skyld gjør vi oppmerksom at dette ikke skal tas inntekt for at vi ikke støtter Norwacos øvrige innspill.

Om Gramo

- Gramo oppkrever og fordeler vederlag til både utøvende kunstnere og produsenter (plateselskap/mastereier).
- Gramo har ca. 27 500 utøvermedlemmer og ca. 10 300 produsentmedlemmer.

- Gramo oppkrever vederlag for all bruk av vernede lydopptak i henhold til åndsverkloven (unntatt videresending, som Norwaco forvalter), også til rettighetshavere som ikke er medlemmer. Gjennom gjensidighetsavtaler som Gramo har inngått, får utenlandske rettighetshavere i hovedsak sitt vederlag fra sitt nasjonale vederlagsbyrå.
- I tillegg til å kreve inn vederlag for bruk av lydopptak som er vernet etter åndsverkloven, krever Gramo også inn avgift for bruk av ikke-vernede opptak på vegne av Fond for utøvende kunstnere (etter en avtale med fondet).
- Gramo er også godkjent av Kulturdepartementet til å inngå avtale med NRK under den generelle avtalelisensen, jf. åndsverkloven § 63 andre ledd, om en viss type bruk av lydopptak som ikke dekkes av åndsverkloven § 21.
- Gramos virksomhet omfattes av CRM-direktivet.

DSM-direktivet

Med vedtakelsen av artikkel 17 har rettighetshaverne for første gang fått en aksept på EU-nivå for at brukeropplasting av rettighetsbelagt innhold medfører at delingstjenester utfører en *tilgjengeliggjøring for allmennheten*. Delingstjenestene må enten innhente samtykke fra rettighetshaverne (klarere) eller sikre at ikke-klarert innhold ikke er tilgjengelig på deres plattformer. Direktivet inkluderer også en "stay down"-bestemmelse som krever at delingstjenester må gjøre sitt beste for å hindre fortsatt og fremtidig opplasting av ikke-klarert innhold.

Direktivet skal søke å utfylle den eksisterende lovgivningen, og harmonisere reglene om opphavsrett i det digitale markedet ytterligere. Gramo oppfatter også direktivet som et uttrykk for en overordnet EU-politisk strategi. Vi ønsker derfor med dette å gi innspill med både direktivets juridiske og markedsrettede formål som bakgrunn.

En del av direktivets bestemmelser er allerede gjennomført i den nye åndsverkloven.

Gramos tilbakemeldinger vil i all hovedsak dreie seg om ansvarliggjøringen av delingstjenester, ansvarsfritak, avtalelisens og Gramos rolle.

Spørsmål 25

«Åndsverkloven § 63 tredje ledd stiller krav til organisasjoner som kan inngå avtale med avtalelisensvirkning. Hvilke endringer bør gjøres i denne bestemmelsen som følge av artikkel 12? Hvilke praktiske konsekvenser antas det at gjennomføring av direktivforpliktelsen vil få?»

Masseklarering i form av avtalelisens er allerede godt innarbeidet i de nordiske landenes lovgivning. Det bør fremgå av forarbeidene at avtalelisens er et velegnet klareringsverktøy for artikkel 17 der det er et reelt behov for dette og der det er hensiktsmessig. Gramo ser på avtalelisens som et nyttig supplement for å tette «The Value Gap» (forklart under spørsmål 36) i samspill med individuell enerettsklarering.

Organisasjoner som kan inngå avtale med avtalelisensvirkning bør ha kollektiv klarering som sitt hovedformål og tilfredsstillende kravene i CRM-direktivet.

Avtalelisens har i utgangspunktet territoriell klareringsvirkning. Imidlertid ser vi at artikkel 9 i DSM-direktivet åpner opp for bruk over landegrensar i visse tilfeller. Gramo ber om departementets avklaring på om også avtalelisens kan gis virkning over landegrensar i EU/EØS i relasjon til artikkel 17.

Spørsmål 36

«Departementet har registrert at flere aktører på rettighetshaversiden har store forhåpninger til at bestemmelsen vil generere økte inntekter. Hvilke analyser ligger til grunn for en slik vurdering?»

Bestemmelsen i DSM-direktivet artikkel 17 (3) vil oppheve delingstjenestenes ansvarsfritak, jf. ehandelsdirektivet artikkel 14. Dette er den såkalte «safe harbour-bestemmelsen». Det er klart at så lenge delingstjenesten er definert som en delingstjeneste, jf. artikkel 17 – så utelukkes i alle tilfeller ansvarsfritak med ehandelsdirektivet som rettslig grunnlag.

Delingstjenestene har til nå, grunnet ansvarsfritaket i ehandelsdirektivet, fått utvikle en egen økonomi uten å måtte klarere *tilgjengeliggjøring for allmennheten* med rettighetshaverne. Det er innlysende at når rettighetshaverne gis anledning til å klarere bruk – så vil dette vil føre til økte inntekter.

For øvrig kan vi i åndsverklovens historie peke på flere sammenlignbare paralleller til den foreslåtte ansvarliggjøringen av delingstjenester i DSM-direktivet. Distributører som på en aktiv måte viderefremmer og tilrettelegger for *tilgjengeliggjøring for allmennheten* har skapt egne økonomiske verdikjeder basert på formidling av rettighetsbelagt innhold. Som følge av bedre beskyttelser i åndsverkloven, har rettighetshaverne blitt gitt klareringsmuligheter ovenfor distributører – der andel av distributørøkonomien har blitt ført tilbake til rettighetshaverne i form av vederlag.

Et eksempel er Høyesteretts avgjørelse i saken mellom TONO og RiksTV (HR-2018-2268-A). Spørsmålet Høyesterett tok stilling til var om RiksTVs handling som kommersiell distributør av TV-kanaler utgjorde en «*tilgjengeliggjøring for allmennheten*» etter åndsverkloven § 3 (tidl. § 2). TONO vant frem og det ble klart at RiksTV hadde en selvstendig plikt til å klarere med rettighetshaverne. Saken var prinsipiell og gjelder også for andre enn TONOs rettighetshavere, herunder fonogramprodusenter og utøvende kunstnere. Gramo og Gramos rettighetshavere er med denne høyesterettsdommen i dag i en bedre forhandlingsposisjon ovenfor aktører som RiksTV mv.

RiksTVs virksomhet inngår i et formidabelt tredjepartsmarked som selger TV-abonnement til norske sluttbrukere. I 2019 utgjorde dette 2,2 millioner abonnement¹. Den samlede omsetningen for dette tredjepartsmarkedet utgjorde i 2019 10 milliarder kroner ²i det norske markedet.

Vi ser her at ansvarliggjøringen av TV-og radiodistributører gir rettighetshaverne mulighet til å ta del i den økonomiske verdiskapningen (betalingsstrømmer) som oppstår blant innholdsleverandører (TV-selskaper mv.) og distributører. Dette er økonomiske verdikjeder som opphavsretten skal fange opp for rettighetshaverne. Artikkel 17 har et lignende formål for delingstjenester på Internett.

Et annet relevant historisk tilbakeblikk er den nå opphavsrettslige relevante handlingen *videresending* - der selve klareringen med distributørene er løst ved *avtalelisens*.

¹ <https://medienorge.uib.no/statistikk/medium/tv/375>

² <https://medienorge.uib.no/statistikk/medium/tv/376>

Distribusjonssystemer innenfor kabel-TV som vokste frem og lagde næringskjeder mellom aktører, har elementer i seg som kan sammenlignes med dagens internettbaserte distribusjonssystemer. Dvs. distanseoverføringer av rettighetsbelagt innhold – der selve distributøren av den tekniske plattformen tilrettelegger et produkt for egne sluttbrukere. Den rettslige problemstillingen den gangen var at de nasjonale opphavsrettslovene var beregnet på nasjonale foretak – beregnet på eget lands territorium.³ Fremveksten av videresending i form av at svenske TV- og radiokanaler kringkastet fra Sverige ble mottatt i Norge for så bli *tilgjengeliggjort for allmennheten* i norske kabel-TV-nett. Bare kabel-TV-tilbydere tjente penger. Noe som var urimelig med tanke på rettighetshaverne. Løsningen ble en lovfesting av «videresending» som en norsk opphavsrettslig handling som krevde klarering. Utfordringen var å klarere av store mengder med ukjente rettighetshavere. Her ble løsningen avtalelisens.

Det er en kjensgjerning at TV- og radiodistributørene som videresender trenger rettighetsbelagt innhold som de kan tilby sine sluttbrukere. Avtalelisens er derfor også et nyttig klareringsverktøy for distributørene. Av de TV- og radiokanaler som videresendes i Norge ble det i 2019 betalt ca. 305 millioner kroner til den kollektive rettighetsforvaltningsorganisasjonen Norwaco.⁴ Uten lovgivers ansvarliggjøring av distributører som videresender, ville ikke rettighetshaverne være i en god posisjon til å forhandle frem et vederlag fra denne distribusjonsøkonomien knyttet til videresending.

Bakgrunnen for artikkel 17 er i all hovedsak «The Value Gap» - som handler om devaluering av verdien av musikk. Det er en analyse i seg selv som kan henføres under spørsmål 36.

Artikkel 17 må sees i sammenheng med rettighetshavernes kampanjer for at delingstjenester ikke skal unntas ansvar – når delingstjenestene selv er aktive og foretar en *tilgjengeliggjøring for allmennheten*. Når internettbaserte musikk-tjenester som Spotify m.fl. må klarere med rettighetshaverne for sin forretningsmodell, men tilsvarende delingstjenester slipper å gjøre det – da oppstår det et verditap for rettighetshaverne. Dette er verditapet er omtalt som «The Value Gap» - og er som nevnt ovenfor en devaluering av den økonomiske verdien av musikk.

Eksempelvis er YouTube en av de største delingstjenestene i verden med over 2 milliarder brukere i måneden. Tjenesten er lokalisert i over 100 land og tilbys på over 80 språk. Over en milliard timer blir sett på av brukere hver dag.⁵ Over 500 timer med innhold lastes opp på YouTube hvert minutt.⁶

YouTube er en primærkilde for konsumering av såkalt «on-demand-musikk». Delingstjenestens brukerne har tilgang til verdens største musikk-katalog, og finner eksakt hva de er ute etter. De kan selv velge tidspunkt for når de vil høre og se musikkinnhold. Denne tilretteleggingen er det YouTube som gjør. Derfor bør det være slik at delingstjenester som YouTube m.fl. burde forhandle frem lisenser med rettighetshaverne etter samme mønster som on demand-musikk-tjenestene Spotify, Tidal, Apple Music m.fl.

Å sammenligne YouTubes reklamefinansierte videomodell med andre internettbaserte musikk-tjenester som Spotify m.fl. er relevant. Felles for dem alle er at de tilbyr hele musikkrepertoaret on demand til brukere. Den avgjørende forskjellen går ut på at YouTube o.l., men ikke Spotify, Tidal m.fl. – har hevdet de er unntatt klareringsansvar som følge av de såkalte safe harbour-reglene i ehandelsdirektivet. Det er dette som lager en fundamental markedsforstyrrelse i form av konkurransevridding og en devaluering av musikkens økonomiske verdi. Det skal også legges

³ NOU 1983 s. 10

⁴ Norwacos årsmelding 2019

⁵ <https://www.youtube.com/intl/en-GB/about/press/>

⁶ <https://blog.youtube/press/>

til at det er rettighetshaverne, spesielt produsentene av musikk som tar mye av risikoen ved å investere i fonogrammer – ikke YouTube. Delingstjenesten genererer inntekter ved at publikum laster opp rettighetsbelagt innhold som deles via den spesialtilpassede delingstjenesten.

Et nøkkelargument som ble brukt av plateselskapene i EU-prosessen i forløpet til artikkel 17 var at eksempelvis Spotify betaler ut 18 US dollar i årlig omsetning per bruker til plateselskapene/mastereiere mens YouTube betaler tilsvarende under 1 US dollar. Dette er en formidabel underbetaling for bruk av musikk fra verdens største on demand musikkjeneste. Rettighetshaverne krav har bare dreid seg om at aktørene skal få like vilkår.

Spørsmål 37

«Hvordan bør artikkel 17 nr. 2 om lisensavtalens utstrekning gjennomføres? Alternativer: 1) Ved at det lovfestes at avtaler inngått mellom delingstjeneste og rettighetshaver også skal gjelde for brukere slik at avtalen får en utvidet virkning; 2) innføre et unntak som fastslår at brukere fritt kan laste opp verk som delingstjenesten har inngått avtale om; eller 3) regulere at avtaler som inngås mellom delingstjeneste og en rettighetshaver skal omfatte og regulere spørsmål om brukernes utnyttelse.»

Gramo ser for seg alternativ 1 som den beste løsningen.

Bestemmelsen gjelder for øvrig bare der opplastere ikke handler på kommersiell basis eller der deres aktiviteter ikke genererer betydelige inntekter. Difektivets betraktning 69 utdyper den sistnevnte tilstanden og sier: *«dersom inntektene fra deres opplastinger ikke er betydelige i forhold til brukernes opphavsrettslig relevante handlinger som er omfattet av slike tillatelser.»*

Betydningen av disse ordene er ikke klar. I loven foreslår Gramo at det derfor presiseres at klausulen om opplastere ikke vil gjelde hvis en bruker handler med et direkte eller indirekte kommersielt formål.

Loven bør også klargjøre at bestemmelsen bare gjelder i samme omfang og formål av lisensavtalen som er gitt til delingstjenesten (med henvisning til ordene *«innenfor rammen av tillatelsen som tjenestetilbyderne er gitt»* fra direktivets betraktning 69). Dette innebærer at en rettighetshaver kan fortsette å utøve sine rettigheter, som f.eks. å fjerne innhold fra en tjeneste.

Spørsmål 38

«Kan og bør forpliktelsen til å innhente tillatelse etter artikkel 17 nr. 4 konkretiseres? For eksempel hvis en tjeneste inneholder en stor mengde av en viss verkstype, er det tilstrekkelig å inngå avtale med kollektive forvaltningsorganisasjoner som representerer rettighetshaverne til slike verk og større aktører, eller må det også inngås avtaler med mindre aktører? Kan delingstjenester anses for å ha «gjort sitt ytterste for å innhente tillatelse» dersom de takker nei til et tilbud om lisensavtale, herunder dersom lisensgiver stiller urimelige krav til lisensavgiften?»

Utgangspunktet for bestemmelsen er at delingstjenesten skal holdes ansvarlig for det rettighetsbelagte innholdet som brukerne laster opp og som deles via plattformen. Slik at det er delingstjenesten selv som må innhente de nødvendige tillatelsene for alle de opphavsrettslige relevante handlingene som gjøres, jf. andre ledd – uavhengig av den opplastende brukers formål.

Videre bør lovgivningen være tydelig på at rettighetshaverne ikke er forpliktet til å gi lisenser til delingstjenestene. Det kan heller ikke være slik at enhver forpliktelse som oppstår som følge av plikten til å ha «*gjort sitt ytterste for å innhente tillatelse*» skal tolkes som noen forpliktelse for rettighetshaverne til å gi samtykke eller begrense de tilbudte kommersielle vilkårene som er satt som betingelse for samtykket. Artikkel 17 skal bidra til å skape et rettferdig lisensieringsmarked mellom rettighetshavere og delingstjenester, som også lar rettighetshaverne beholde sin avtalefrihet. Det vises i denne sammenhengen til direktivets betraktning 69 i.f. som sier at «*Ettersom avtalefriheten ikke bør berøres av disse bestemmelsene, bør imidlertid rettighetshaverne ikke være forpliktet til å gi tillatelse eller til å inngå lisensavtaler.*»

Vilkåret «*gjort sitt ytterste for å innhente tillatelse*» er for øvrig ikke definert i direktivet, og det finnes heller ingen betraktning som hjelper til med definisjonen eller tolkningen av dette vilkåret i sammenheng med bestemmelsen. Imidlertid kan det hevdes at betraktningene støtter opp under en tolkning om at «*gjort sitt ytterste for å innhente tillatelse*» krever at delingstjenestene tar alle nødvendige skritt som en ansvarlig lisenssøker ville ha gjort for å klarere rettighetsbelagt innhold.

Gramo vil understreke at ansvarsfrihetsunntaket for delingstjenesten er et *krav* som pålegges delingstjenestene. Det er delingstjenesten som må handle i tråd med ansvaret den allerede har for å klarere. Underforstått; det foreligger en opphavsrettskrenkelse hvis innholdet gjøres tilgjengelig for allmennheten uten rettighetshaverens samtykke. I dette ligger at artikkel 17 er *lex specialis* i forhold til ehandelsdirektivet artikkel 14.

Hovedregelen om å innhente nødvendig samtykke gir ansvar. Unntak for ansvar jf. «*gjort sitt ytterste for å innhente tillatelse*», mener Gramo derfor bør tolkes på strengeste måte – dvs. *praktisk umulig* å klarere. Hensynet til rettighetshavernes interesser tilsier at delingstjenesten skal gjøre det den kan for å inngå en lisensavtale.

Det er også grader av hvor omfattende utnyttelse lisenssøkere ønsker å klarere. I praksis har det f.eks. vist seg at å klarere et lydopptak for alle typer utnyttelse for hele verden til evig tid kan bli *praktisk umulig* fordi rettighetshaveren motsetter seg dette. Men vi har eksempler på at klarering lar seg gjennomføre hvis utnyttelsen blir mindre omfattende. Eksempelvis at klareringen bare gjelder for den virksomheten som klarerer – og at et evt. videresalg eller tredjeparts tilgjengeliggjøring for allmennheten er rettigheter som rettighetshaver ønsker at en kollektiv forvaltningsorganisasjon skal ta seg av. Det må ikke bli slik at delingstjenesten får et ansvarsunntak basert på sine egne ønsker/behov for individuell klarering hvis rettighetshaver ønsker dette skal skje kollektivt.

Noen ganger er deler av rettighetsbelagt repertoar enklere å klarere enn annet repertoar. Rettighetshavernes behov eller ønsker for eksponering fra en delingstjeneste er forskjellige (som for øvrig skal bedømmes rettighetshaveren selv). Eksempelvis vil f.eks. en artist i etableringsfasen kunne oppleves som et enklere klareringsregime enn å innhente samtykke fra en etablert verdensartist - som ut i fra sin markedsposisjon kan stille vanskeligere vilkår ovenfor delingstjenesten. Det er derfor viktig å presisere at «*gjort sitt ytterste for å innhente tillatelse*» også må gjelde for hvert individuelle verk/fonogram og hver individuelle rettighetshaver. Slik at ansvarsfritak ikke gis delingstjenesten fordi eksempelvis bare 30% av repertoaret er praktisk mulig å klarere - mens de ønskede resterende 70% er praktisk umulig å klarere. Dette kan også gå på rettighetstyper. I et fonogram er det tre rettighetshavergrupper. Dette er opphavere, fonogramprodusent og de utøvende kunstnerne som medvirker på fonogrammet. Bruk av fonogrammet fordrer at alle disse tre rettighetstypene er klarert. Hvis det er vanskelig eller praktisk umulig å få fonogramprodusentens/utøver samtykke til delingstjenestens bruk, men samtykke gis av opphaveren – så skal ikke dette medføre ansvarsfritak for delingstjenestens bruk av fonogrammet i sin helhet.

At det er uforholdsmessig dyrt å klarere skal heller ikke medføre ansvarsfritak for delingstjenesten. Her skal rettighetshavers interesse gå foran og evt. rimelighetsvurdering bør ikke rokke ved dette utgangspunktet. Eksempelvis kan fonogramprodusenten ha gjort store investeringer i et fonogram – som ved bruk har en annen forretningsmodell enn opphaverens. Dette kan være at det f.eks. er fonogramprodusenten som bruker ressurser og penger på å markedsføre fonogrammet – ikke opphaveren. Et samtykke til bruk av et fonogram kan gi økonomisk gevinst for opphaveren, men ikke for fonogramprodusenten/utøveren. Dermed oppstår det ulike markedsregulerte klareringsvilkår – også ut ifra rettighetstype.

En konkretisering av forpliktelsen til å innhente tillatelse etter artikkel 17 nr. 4 er kanskje vanskelig å lovfeste, men kan fremgå i forarbeidet til bestemmelsen. Uansett så mener Gramo loven bør sikre at vilkårene delingstjenesten må oppfylle for å kvalifisere for ansvarsbegrensning er kumulative.

Spørsmål 39

«Delingstjenester skal deaktivere tilgang til materiale som rettighetshaver har varslet om og hindre fremtidig opplasting, jf. artikkel 17 nr. 4 bokstav c, samtidig som de ikke skal hindre at lovlig materiale lastes opp av brukerne, jf. artikkel 17 nr. 7. Visse metoder for å hindre tilgang til ulovlig materiale, vil i praksis også kunne hindre opplasting av lovlig materiale. Direktivet legger derfor opp til at det må gjøres en interesseavveining ved bruk av metoder for hindre tilgang til ulovlig materiale (artikkel 17 nr. 4 bokstav c) opp mot vernet av brukernes rettigheter (artikkel 17 nr. 7). Hva er relevante utgangspunkter og momenter i en slik interesseavveining?»

Utgangspunktet må i alle tilfeller være slik at rettighetsbelagt innhold som ikke er klarert, må deaktiveres av delingstjenesten. Dette må skje raskt etter at delingstjenesten har mottatt en tilstrekkelig begrunnet melding fra rettighetshaverne. Delingstjenesten må deaktivere tilgang til eller fjerne fra sine nettsteder det varslede rettighetsbelagte innholdet og gjør sitt beste for å forhindre fremtidige opplasting i samsvar med bokstav b.

En fornuftig interesseavveining finner vi i direktivets betrakning 66 som sier at *«Dersom bestemte ulovlige verker eller andre beskyttede arbeider i tillegg er blitt tilgjengelig på nettbaserte innholdsdelingstjenester, herunder uavhengig av om man har gjort sitt ytterste. og uavhengig av om rettighetshaverne på forhånd har gjort relevant og nødvendig informasjon tilgjengelig, bør tilbyderne av nettbaserte innholdsdelingstjenester være ansvarlige for overføring uten tillatelse til allmennheten av verker eller andre beskyttede arbeider dersom de etter mottak av tilstrekkelig underbygg underretning unnlater å handle raskt for å deaktivere tilgangen til de meldte verkene eller andre beskyttede arbeidene eller fjerne dem fra sine nettsteder. I tillegg bør slike tilbydere av nettbaserte innholdsdelingstjenester også være ansvarlige dersom de unnlater å dokumentere at de har gjort sitt ytterste for å hindre framtidig opplasting av bestemte ulovlige verker, på grunnlag av relevant og nødvendig informasjon som er framlagt av rettighetshaverne for dette formål.»*

Gramos rolle og strategi

Gramo har sin opprinnelse som godkjent oppkreivings- og fordelingsorgan, jf. åndsverkloven § 21 – tidligere § 45b. Vår virksomhet har tradisjonelt vært knyttet til rene lydopptak (fonogram) som kringkastes eller offentlig fremføres.

Styrken hos Gramo som kollektiv forvalter for fonogramprodusenter og utøvere, ligger i at vi til daglig jobber i nær kontakt med våre norske og utenlandske fonogramprodusenter og utøvere. På vårt område innebærer dette markedsobservasjon, rettighetshåndtering, rapportering og

fordeling. Gramo har et fordelingsystem som kan fordele vederlag individuelt. Dette gjøres direkte på navn og/eller utveksles til våre internasjonale søsterorganisasjoner.

I tråd med den teknologiske utviklingen har også rettstilstanden endret seg opphavsrettsområdet. Spesielt som følge av EØS-avtalen - og ikke minst overføringsretten. Behovet for masseklarering har endret seg både hos våre rettighetshavere, men også hos våre brukere. Derfor er Gramo tilfreds med at den generelle avtalelisensen kom på plass i åndsverkloven. Vi har også innledet samtaler med Norwaco – siden våre § 21-rettighetshavere er de samme der for de samme fonogrammene.

Gramo ønsker å utvikle virksomheten i takt med tiden – slik at vi er aktuelle som kollektiv forvaltningsorganisasjon for både våre rettighetshavere og brukere. Noe som innebær at vi fra våre rettighetshavere ber om utvidede mandater på områder som både for dem og brukere er for byrdefullt å klarere individuelt. Når det kommer til delingstjenester – så vil Gramo kunne bidra til å masseklarere dersom det for delingstjenesten og rettighetshaverne viser seg å være hensiktsmessig. I dette ligger at å ha «*gjort sitt ytterste for å innhente tillatelse*» innebærer også å kontakte Gramo og tilsvarende kollektive forvaltningsorganisasjoner for å få til en klarering.

Å være en kollektiv rettighetsforvaltningsorganisasjon for både norske og utenlandske rettighetshavere medfører ansvar. Gramo er av den grunn fornøyd med at den nye norske CRM-loven kommer på plass. Ikke minst med tanke på hva både rettighetshavere og bruker skal kunne forvente seg av en kollektiv forvalter. Nå som klareringsformen avtalelisens blir «stueren» på EU-nivå – er dette viktigere enn noen gang. Derfor mener Gramo at det er viktig at de kollektive forvaltningsorganisasjonene som skal operere i klareringsmarkedet må tilfredsstillere CRM-kravene og ha dette som sitt hovedvirkeområde.

Nett- og videresendingsdirektivet (SatCab II)

Gramos rettighetshaveres rettigheter blir som nevnt innledningsvis blir også kollektivt forvaltet av Norwaco. Dette gjelder spesielt på området som SatCab II skal omfatte. Vi stiller oss derfor bak og støtter Norwacos høringssvar her.

Med vennlig hilsen for Gramo

Lars Bakketun
Daglig leder

Øystein Rudjord
Seniorjurist